

og opfordrede de Tilstedeværende til at tage Expeditionens udstillede Materiel i Øjesyn. (Levende Bifald).

Efter i nogen Tid at have underholdt sig med Expeditionens Medlemmer besaa de kongelige Herskaber og de øvrige Tilstedeværende Expeditionens

Materiel, hvilket i længere Tid fængslede alles Opmærksomhed.

Efter Mødet blev der af Medlemmer af Selskabet afholdt en animeret Middag paa Skydebauen til Ære for Dr. Nansen og hans Ledsagere.

Dr. Fridtjof Nansens officielle Rapport til Etatsraad Gamél.*)

(Hermed Tavle I.)

Som det muligvis vil erindres, forlode vi den 17de Juli om Kvælden Kl. 7 Sselfangeren „Jason“ med de bedste Forhaabninger om en nogenlunde let og hurtig Landgang. Vi befandt os da ret ud for Sermilikfjordens Munding i Vest for Kap Dan paa Grønlands Østkyst og havde antagelig et Isbælte paa omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil at passere for at naa Land. Isen var, i alt Fald til en Begyndelse, en Del aaben og nogenlunde let fremkommelig; længere inde saa den ud til at blive tættere, men saa dog ikke aldeles ufremkommelig ud. Hvad, som især gjorde, at jeg ansaa Udsigterne for saa lyse, var, at jeg fra Tønden paa Skibets Stortop kunde se Spejling af aabent Vande paa Indsiden af Isen, mellem den og Land; det røbede, at Isen i ethvert Fald ikke kunde ligge tæt under Land. Det havde vistnok for et Fartøj som „Jason“ været en let Sag at forcere sig gennem denne Smule Is; men, da jeg mente, vi med Lethed kunde klare os selv, og da Strøm og Dybdeforhold i dette Farvand endnu vare ukjendte, og saaledes Skibet muligen kunde blive udsat for unødigt Fære, saa anmodede jeg ikke Kaptajnen herom, men takkede ham for, at han havde ført os saa langt; vi sagde ham og „Jason“s Mandskab Farvel og gik i vore Baade. En Baad, forarbejdet specielt for Øjemedet, havde Expeditionen medbragt fra Kristiania; men da denne alene vilde blive stærkt belempret af Expeditionens temmelig rumstore Udrustning, saa fik vi ved Kaptajns Godhed desuden overladt en af „Jason“s mindste Fangstbaade. I disse to Baade blev

Udrustning og Mandskab fordelt, 3 Mand paa hver Baad. Selv overtog jeg Styret for den Baad, vi havde faaet fra „Jason“, medens Expeditionens egen Baad med Skibskaptajn Sverdrup som Høvidsmand fulgte efter.

Med det danske og norske Flag vajende fra den første Baads For- og Agterstævn, under Kanonsalut og et kraftigt Hurra fra „Jason“s 60 Mand forlode vi denne vor sidste Tilknytning til den civiliserede Verden og styrede vore Baade ind mellem Drivisen, som ikke skulde lade os slippe igjennem for saa billigt Kjøb, som vi havde ventet. Fra „Jason“ sendte Kaptajnen en Baad med 12 Mand efter os, for at de om muligt kunde hjælpe os med at bryde Vej og trække Baaden over Isen ind igjennem det første Stykke. Da de imidlertid havde fulgt os et Stykke, og jeg saa, at de kun kunde være os til ringe Nytte, idet vi arbejdede os ligessa hurtig frem gennem Isen som de, saa sagde jeg dem Tak for deres gode Vilje og sendte dem atter om Bord.

Til en Begyndelse gik det ganske rask ind igjennem. Isen var saa vidt aaben, at vi for en væsentlig Del kunde ro mellem Flagerne; var det ikke Tilfældet, da maatte Brækstænger og Øxe bane Vej; kun paa faa Steder vare vi nødte til at trække Baadene over Isen. Paa mange Steder var der vistnok rivende Malstrømme, hvor der maatte passes godt paa, skulde Baadene ikke blive knuste; men ved i Fart at trække dem op paa Flagerne, naar disse tørnede mod hinanden, klarede vi os godt.

Paa denne Maade kom vi Landet stadig nærmere og troede os sikre paa at naa det i Løbet af følgende Dags Formiddag; antagelig vare vi da midtvejs gennem Isen, jeg mente fra Baaden at kunne se det aabne Vand under Land. Nu begyndte imidlertid Isen at blive

*) Naar denne Rapport, der umiddelbart efter Dr. Nansens Ankomst til Kjøbenhavn offentliggjortes i „Berl. Tidende“, meddeles her, da er det, fordi Redakt. har ment, at et saa interessant Aktstykke vedrørende Forskningen af Grønland bør have en varig Plads i dette Tidsskrifts Spalter.

Tegte af Carl F. Amodeus lith. Institut, Kjøbenhavn.

revis. af W. Lyng.

tættere, hyppigere og hyppigere maatte Baaden trækkes op paa Flagerne for at undgaa Skruningerne. Dette var ingen ganske let Manøvre med de tungt lastede Baade, og da vi en Gang skulde sætte den ene Baad i Vandet igjen fra en Isflage, skar en skarp Iskant sig gjennem dens ene Side, og den fik en saadan Læk, at den ikke vilde kunne flyde. Her var intet andet for, Baaden maatte atter op paa Isen, maatte losses, og Lækken repareres. Takket være Sverdrups Dygtighed blev dette baade godt og hurtigt gjort, men det Hele standsede os dog adskillige Timer, og dermed var vor Skjæbne afgjort.

Med rivende Hastighed satte Strømmen os vest-over ind i et bredere Isbælte, hvor den forandrede Retning og førte os ret fra Land hurtigere, end vi kunde arbejde os frem i Isen. Vare vi ikke blevne opholdte ved den knækkede Baad, var der Sandsynlighed for, at vi kunde have naaet indenfor det Bælte, hvor Strømmen var mest rivende og ind i de roligere Vande under Land; nu blev Tiden, da det netop gjaldt, spildt. Da vi endelig atter vare færdige til at gaa videre, var det for sent; Isen var saa tæt, at man ingen Vej kunde komme mellem Flagerne; at trække Baadene over Isen lod sig heller ikke godt gjøre, da Flagerne vare for smaa. For at gjøre alt fuldstændigt begyndte det at skylregne. Her var foreløbig intet andet at gjøre end sætte Telt, krybe i Soveposerne og tage den Søvn, som nok kunde smage efter 15 Timers vedholdende Arbejde i Isen; Klokken var allerede 10 om Formiddagen den 18de Juli.

Medens man sov, maatte En altid gaa Vagt for at purre ud for det Tilfælde, at Isen skulde aabne sig, saa vi kunde komme videre. Men Isen aabnede sig ikke saa meget, og Regnen holdt ved; vi kunde sove længere, end vi havde Lyst; vi vare allerede inde i den forkerte Strømsætning.

Hastigheden af den Strøm, vi her vare komne ud for, var betydelig større, end nogen tidligere har tænkt sig. At der var Strøm, vidste man vel, jeg havde ogsaa regnet dermed; men havde jeg havt Anelse om dens virkelige Styrke, da havde jeg vistnok gaaet lidt anderledes tilværks. Jeg havde da sat ind i Isen betydelig østligere, ret ud for Kap Dan, og ved at arbejde indover tværs paa Strømmens Retning vilde vi efter al Sandsynlighed være naaede gjennem Isbæltet, førend vi endnu af Strømmen vare førte ud forbi Sermilikkfjordens Munding og ind i det bredere Isbælte paa dennes Vestside, hvor Strømmen ternede og satte syd efter. Vi vilde da, som ventet, i god Orden være komne i Land den 19de Juli og kunde have

valgt vort Landgangssted, hvor vi havde lystet. Som det nu var, skulde vi kun faa se, hvor godt vi kunde have haft det; vi skulde faa se det aabne Vand paa Indsiden af Isen, se Stenene paa Bredden derinde: en Time eller to i godt Farvand, og vi vilde have været i Land. Men Skjæbnens Vilje var nu en Gang, at vi skulde naa Land paa sydligere Bredder.

Først efter henvend et Døgns Ophold i Teltet, hvor vi havde stadigt Arbejde med at holde Vandet ude, som øste ned over os, aabnede Isen sig atter saa vidt, at vi med fornyet Mod og fornyede Kræfter kunde arbejde mod Land. Gjennem en Letning i Taagen kunde vi se Landet ved Sermilikkfjorden; vi ere komne langt fra det, maaske 4 Mil; men fortrosthedsfulde se vi dog fremad; naaede vi end ikke Landet ved *Inigsalik* vest for Sermilikkfjorden, saa kunne vi naa det sønden for ved *Pikiudtkek*; det gjælder kun at arbejde uførtrodt tværs paa Strømmen, saa maa man jo en Gang naa Land. Og uførtrodt arbejde vi, og Fremgang have vi; hvor der ikke længer kan ros, maa Brækstænger og Øxe bane os Vej, og hvor heller ikke de kunne hjælpe, trækkes-Baadene over Flagerne. Men hvor ofte skulde dog ikke vore Forhaabninger gjækkes! Hver Gang vi nærme os Land saa meget, at vi begynde at nærme Haab om snart at naa ind, komme vi i en ny Strømsætning, som sætter os til-Havs igjen med saadan Hastighed, at vi umulig kunne holde Stoppen med den, og som fører os lige ud til Brændingen ved den ydre Iskant.

Vi havde ikke været længe i Drivisen, før vi til Gavns fik føle Virkningen af disse Strømsætninger.

Kvælden den 19de Juli mærkedes, at Søgangen i Isen tiltog i paafaldende Grad. I Løbet af Natten blev det stadig værre, Flagerne ternede mod hverandre voldsommere end nogensinde. Da vi kom ud næste Morgen, saa vi, at den Flage, hvorpaa vi befandt os, var revnet tværs over ikke langt fra Teltet. Vi kunde ogsaa se det aabne Hav paa Udsiden af Isen, og det Værste var, at vi nærmede os det med en uheldspaaende Hastighed.

Hvad var her at gjøre? Kom vi derud i den voldsomme Brænding, som stod paa Iskanten, kunde vor Skjæbne blive tvivlsom, og paa den anden Side indsaa vi for vel, at bar Strømmen os den Vej, vilde det være vanskeligt at undgaa. Vi gjorde et Forsøg paa at arbejde mod Land, men maatte opgive det strax; under almindelige Omstændigheder vilde det være vanskeligt nok at arbejde os ind over den tæt stuede Is saa hurtig, som vi nu dreves til Havs; men i denne voldsomme Søgang var det ligefrem umuligt.

Det Eneste, vi kunde gjøre, var at vælge os en rigtig stærk Isflage, som længst mulig kunde modstaa Brændingen ude ved Iskanten; vi maatte se at holde os fast paa Isen, saa længe vi kunde; naar det ikke gik længer, fik vi forsøge at stikke til Havs.

En god Flage fandt vi lige ved os; herpaa bleve Baadene og vor Bagage bragt over. Alle Sager med Undtagelse af Telt og Soveposer bleve stuvede i Baadene, og disse gjorde klare til at sættes i Søen. At faa de lastede Baade paa Vandet fra den gyngende Isflage gennem de voldsomme Braadsoer og mellem de rullende Isskodser, uden at de fyldes, kærtres eller knækkes, blev selvfølgelig ingen let Sag; at sætte den første ud vilde muligen endda kunne gaa, da vi jo kunde være begge Baadsbesætninger, alle 6 Mand, om den, men for de Tilbageblevne at sætte den anden ud vilde blive værre. Proviant, Ammunition og øvrig Udrustning fordeltes paa de to Baade saaledes, at om én gik tilbunds, vi dog kunde bjærge os i den anden. Livet vilde vi vistnok kunne redde paa den Maade, men Expeditionens Udfald vilde blive tvivlsomt.

Henad Kvælden vare vi komne Havet saa nær, at det var let nok at regne ud, at det ikke vilde være mange Timer, inden vi vare ude i den værste Brænding; vi kunde tydelig se, hvorledes Søerne skyllede over Flagerne derude, og hvorledes disse tørnede mod hverandre, knustes og maledes sønder; hvad vi havde i Vente, var sikkert nok. Vi havde imidlertid gjort alt, hvad der foreløbig kunde gøres, og da det gjaldt om at møde til den forestaaende Dyst med saa friske Kræfter som muligt, saa beordredes alle Mand til Køjs paa en nær, som skulde purre ud, naar Øjeblikket til at forlade Isen var kommet. Sverdrup tog først Vagt; efter to Timer skulde en Anden afløse.

Jeg havde ikke sovet ret længe, før jeg atter vækkedes af Søens Brusen lige udenfor Teltvæggen; jeg ventede hvert Øjeblik at se Sverdrup komme for at purre ud. Han kom imidlertid ikke; Minutterne gik, Brændingen bruste, jeg ventede at se Vandet skylle ind i Teltet; da blev det atter lidt roligere, og saa husker jeg ikke mere — jeg var atter sovet ind. Da jeg vaagnede næste Morgen, blev jeg meget forbavset over, at vi endnu befandt os paa Isen, og at jeg kun lidet hørte til Brændingen. Da jeg kom ud af Teltet, saa jeg, at vi vare inde i Isen, langt fjærnedede fra Iskanten.

Sverdrup fortalte nu, at om Natten havde vi en Stund været helt ude i den yderste Brænding; det saa stygt ud; paa Siden af os laa en høj Isskodse, som truede med at vælte ind over os og knuse Flagen.

Søen skyllede ind over vor Isflage paa alle Kanter og havde nær taget den ene Baad med sig; han maatte holde paa den. Kun den lille Forhøjning, hvorpaa Teltet stod, var tør. Han vilde purre ud og havde allerede aabnet en Hægte i Teltøren, da tænkte han, at det dog var bedst at se paa endnu en Sø. Han gik, kom igjen, tog endnu en Hægte, vilde se paa endnu en Sø; men saa blev ikke flere Hægter tagne. Just i det afgjørende Øjeblik begyndte Flagen atter at fjærne sig fra Havet og drive ind gennem Isen igjen. Om Morgenen vare vi allerede langt inde.

Saaledes slap vi for at faa prøvet vore Baades Sødygtighed for den Gang. Stadig havde dog Strømmen en Tilbøjelighed til at sætte os til Havs; desuden var Isen den hele Tid tæt, hvilket i høj Grad sinkede vor Fremtrængen, idet Baadene væsentlig maatte trækkes. Hovedgrunden hertil var antagelig den, at der stadig stod Søgang paa Isen fra Nordøst og Øst; derved holdtes denne sammen, og Flagerne fik ikke Lov at vige fra hinanden, hvilket ellers plejer at ske.

Vi trøstede os imidlertid med, at havde vi end hidtil stadig været uheldige og truffet Strømninger, som førte udad, saa maatte vi dog ogsaa engang blive heldige og finde en Strøm, som førte indad mod Land.

Saa skete det ogsaa.

Morgenen den 29de Juli fandt vi, da Taagen lettede, at vi vare komne Landet ved *Anoritok* mærkelig nær, og at Isen paa Indsiden af os var paa-faldende aaben. Det kan hændes, vi fik Frokosten i os og kom i Baadene i en Fart; indover mod Land mellem Isflagerne bar det saa hurtigt, som Aarerne vilde føre os frem. Snart vare vi gennem Isen. Den Følelse, man havde ved at styre Baadene ind forbi den sidste Isflage og vende Stævnen mod Nord, lader sig næppe beskrive.

Saaledes kom vi til Land.

Anoritok ligger paa $61\frac{1}{2}^{\circ}$ N. B. *Inigsalik*, hvor vi havde tænkt at lande, da vi forlode „Jason“, ligger paa $65\frac{1}{2}^{\circ}$ N. B., vi vare altsaa komne i Land 60 Mil sydligere. At gaa ind paa Indlandsisen her syd paa, naar vi vilde til Christianshaab, kunde næppe lønne sig; at gaa over Landet til Vestkysten her syd paa, kunde være godt nok, men tiltalte mig ikke; der var ikke andet for end arbejde nord efter langs Kysten. Vistnok var det ledet langt paa Aaret, kun lidet var igjen af den korte grønlandske Sommer; men for sent var det endnu ikke, det gjaldt kun at benytte Tiden.

Nord efter arbejdede vi os da saa hurtigt som muligt; men det skulde ikke gaa saa let; Drivisen laa tæt til Land omtrent den hele Vej, Brækstænger og

Øxe maatte jævnlig bane Vej gennem de tæt stuede Ismasser; til Søvn og Spisning var der ikke megen Tid, til Kogning af Mad eller Drikke slet ingen. Godt Drikkevand var der imidlertid nok af, og takket være Stavangers hermetiske Fabrik havde vi ikke saa faa hermetiske Sager, som vare vel tunge til at tages med over Indlandsisen, men som nu og under vor Drift i Drivisen kom vel med og som gjorde, at vi kunde spare paa den tørrede Proviant; dernæst var her Vildt nok langs Kysten; da vi endelig fik Tid at koge, bragte det os en kjærkommen Afvexling.

Efter at have arbejdet nord efter i 2 Dage og just kommen forbi den af Østkystboerne saa meget frygtede Isbræ *Puisortok* traf vi en Hedningelejr paa mindst 70 Mennesker. Lejren bestod af to Partier, som begge vare paa Rejse, det ene paa 2 Konebaade med Kajakmænd paa Vej syd efter, tydeligvis til de danske Kolonier vest for Kap Farvel for at handle, det andet, ligeledes paa 2 Konebaade med Kajakmænd, kommende derfra.

Jeg blev glad over dette Møde med Hedningerne, idet jeg troede at kunne høste Fordel af at følges nord efter med dem, som selvfølgelig maatte være vel kjendte med Strøm- og Isforhold. Heri bleve vi imidlertid skuffede. I Stedet for at gaa foran, som vi havde ventet, lode de os gaa foran og bane Vej gennem den tætte Is; selv fulgte de i vort Kjølvand stadig udstødende Forundringsraab over at se, hvorledes vi med vore stærke Træbaade kunde bryde os frem mellem Isflagerne; ofte hændte det endog, at de med deres lange Skindbaade bleve siddende fast, hvor vi havde brudt os gennem.

Da det om Kvælden, efter at vi havde haft Følgeskab med hinanden en Dag, begyndte at regne lidt, og det desuden blev lidt vanskeligere Isforhold og Strømforhold, lagde Hedningerne til Land, opfordrende os paa det kraftigste til at gjøre det samme; hertil havde vi imidlertid ikke Tid, og atter alene drog vi videre.

Adskillige Dage senere og betydelig nordligere, ved *Akornarmiut* paa c. 63° 18' N. B., traf vi ogsaa sammen med Hedninger; disse flygtede imidlertid til Fjælds, da de fik os at se, medtagende alt, hvad de havde af Kostbarheder; formodentlig have de antaget os for en eller anden Slags overnaturlige Væsener. Efter mange Slags Tegn fik vi dem dog til at nærme sig, og det endte med, at vi bleve meget gode Venner.

Først et Stykke norden for Kap *Møsting*, paa vel 63° 45' N. B., var det, at vi bleve nogenlunde klar af Drivisen og fik forholdsvis aabent Farvand. To Dage senere, den 10de Avgust, naaede vi *Umivik*, som jeg

havde bestemt som Udgangspunkt for vor Isvandring. Det var paa en liden Nunatak ved en Bræ, paa Kapt. Holms Kort kaldet *Puisortok*, paa Nordsiden af *Gyldenloesfjord* eller *Umiviksfjord*, at vi lagde til Land. Indlandsisen sænker sig her forholdsvis jævnt mod Havet. Alt tydede paa, at vi vilde finde en nogenlunde let Opstigning.

Dermed var vor Baadfart endt. I 12 Dage havde vi drevet i Drivisen, 12 havde vi brugt om at komme nord paa, 24 Dage vare altsaa medgaaede, fra vi forlode „Jason“, til at finde et passende Sted til at begynde Isvandringen; men der var endnu lang Tid til Midten af September, indtil den Tid kunde vi endnu vente at finde Skibslejlighed fra Diskobugten til Kjøbenhavn.

Den følgende Dag foretog Sverdrup og jeg en Rekognoseringsstur ind over Indlandsisen, medens Løjtnant Dietrichson optog et Kaart af Landet omkring vor Teltplads, og de Andre ordnede og istandsatte Slæder, Ski osv. til Turen. Efter henvend et Døgn Vandring og efter at have været nogle Mil inde paa Isen i en Højde af omtrent 3000 Fod vendte Sverdrup og jeg tilbage, vel fornøjede med Resultaterne af vor Undersøgelse. Vi fandt Isen til en Begyndelse opfyldt med Sprækker og ikke ganske ufarlig at befære paa mange Steder, men længere inde var den pæn, og ved Forsigtighed vilde det nok kunde gaa at komme frem med Kjælkerne (Slæderne). Da vi vare To og uden Kjælker, gik det temmelig let, idet vi vare sammenbundne i Tov, saa at om En faldt gennem Snebroerne, som førte over Sprækkerne, hvilket kun skete et Par Gange, saa fik han gennem Tovet Støtte fra den Anden.

Nogle Dage tilbragtes nu med Reparation af vor Udrustning, i Særdeleshed vort Skotøj, som trængte til ny Forsaaling.

Endelig den 15de Avgust om Kvælden drog vi af Sted, efter at Baadene vare bragte paa Land og hvælvede med Bunden i Vejret paa et sikkert Sted i en Fjældkløft, hvor de ikke vare for meget udsatte for Vejrliget. Under dem anbragtes vort Depot, som væsentlig kun bestod af Ammunition til vore 2 Geværer, og som skulde være vor Tilflugt, i Tilfælde vi ved uforudsete Hindringer bleve tvungne til at vende tilbage til Østkysten; dernæst blev i en liden Blikbox nedlagt en kort Beretning om vor Rejse og om, hvorledes Udsigterne stillede sig for at komme over til Vestkysten. Komisk nok udtaler jeg heri bl. a. det Ønske, at vi „bare maatte faa Kulde nok, saa Sneen blev fast“ — vi skulde faa mere Kulde, end vi ønskede. Alt dette ligger formodentlig endnu paa samme Sted,

saafremt da ikke Østgrønlænderne ved et Tilfælde skulde have fundet det og sat sig i Besiddelse deraf; hvad de i saa Tilfælde antage os for, som har efterladt alt dette paa Kysten, er vel tvivlsomt; antagelig nyder man vel den Ære at gaa igjen i deres Sagn deroppe som Kivitokker, Indlandsmennesker eller lignende overnaturlige Væsener.

Al vor Bagage blev pakket paa 5 Slæder, hvoraf Sverdrup og jeg trak den forreste og tungeste, medens de øvrige 4 Deltagere trak hver sin. Provianten bestod af: tørret Oxekjød, tørret Helleflynder (Rækling), Meat-Biscuits, Knækkebrød, Havrekeks, Leverpostej, Ærtepølse (samt Bønne- og Linsepølse), Smør, lidt Schweizerost, lidt Myseost, Kjødchokolade, Vanillechokolade, lidt The, lidt Kaffeekstrakt (hvoraf dog lidet blev benyttet for paa Vestkysten), lidt Sukker, lidt kondenseret Mælk, lidt Kjødpepton, nogle Boxer Hermetik, lidt Tyttebarsyltetøj og en Del tørret Karvekaal. Af Tobak var der saa meget, at der kunde uddeles en Pibe til Mands hver Søndag; af Brændevin (til at drikke) absolut intet. Til Smeltning af Sne og Kogning havdes Spiritus og Kogeapparat. Desuden bestod Udrustningen af Ski, Snesko, Skistave, Isoxer, Alpetov, 2 Geværer, lidt Ammunition, Snebriller, 1 Øxe, Knive, et Par Kopper, Instrumenter som Sextant med kunstig Horizont, Theodolith med Stativ, Aneroidbarometre, Kogebarmeter, Thermometer (Kviksølvsvingethermometre og Spiritusthermometre), Kompasser, Fotografiapparat osv. samt et Telt, 2 Soveposer af Renskind (3 Mand i hver Pose), lidt Reserveklæder og Skotøj.

Belastningen paa de Slæder, som bleve trukne af én Mand, var over 200 Pd. paa hver.

Da det den første Tid var temmelig varmt om Dagen, gik vi om Natten; Sneen var da som Regel frossen og Føret saaledes bedre; senere blev det imidlertid for koldt om Natten, Slæderne gled for tungt paa den kolde Sne, og vi gik da om Dagen.

Det første Stykke, vi havde at passere, var opfyldt med svære Sprækker; det gjaldt om at være paa sin Post for ikke at styrte ned i dem med Slæderne og det Hele. Intet Uheld skete, kun et Par Gange faldt en og anden gennem Snebroerne og Sprækkerne til Armene, men ved i Hast at anbringe Stav eller Isoxe paa tværs, klarede man sig altid fra at falde dybere.

I to Dage gik det ganske rask fremad trods den ikke ubetydelige Stigning. Da begyndte imidlertid et saa øsende og vedholdende Regnvejr med Vind, at vi i 3 Døgn bleve holdte i Teltet uden at kunne røre os. Efter 3dje Døgn blev Vejret atter godt.

I jævne Dagsmarscher gik det nu fremad. Allerede 2den Dag var der intet Vand længer at finde paa Isen; vort Drikkevand maatte vi fra nu af og til vi naaede i Nærheden af Land paa Vestkysten, smelte af Sneen, dels paa Kogeapparatet, dels paa Blikflasker, som bares inde paa Brystet — en haard Prøve for de drikfældige Medlemmer af Selskabet. Vi havde endnu stærk Stigning imod og kunde derfor ikke vente at komme særdeles hurtig frem med vore tungt lastede Slæder; men Sneen var, skjønt temmelig ujævn, dog fast og glat at trække paa, og det gik over Forventning godt.

I flere Dage rykkede vi frem mod Christianshaab paa denne Maade; da blev Føret mindre godt, Sneen blev løsere og tung at trække paa samtidig med, at vi fik en stærk og vedholdende Snestorm imod. Jeg haabede paa en Forandring til det bedre, men det blev værre for hver Dag; det gik kun langsomt frem. Jeg indsaa, at skulde det fortsætte paa denne Maade, vilde vi ikke kunne naa Christianshaab til Midten af September. Vi kunde saaledes ikke have noget Haab om at komme hjem derfra i Aar, muligvis kunde vi have større Haab derom ved at gaa til en af de sydligere Kolonier. Videnskabelig set vilde det have større Interesse, idet Friherre Nordenskiöld allerede har været paa Indlandsisen sønden for Christianshaab, medens Indlandsisen ind for de sydligere Kolonier, som *Godthaab*, endnu er et fuldstændigt terra incognita. Et 3dje Moment var ogsaa det, at Høsten nu begyndte at nærme sig; Høstmaanederne ere vistnok ikke blide paa Indlandsisen; det turde derfor være det fornuftigste at se at naa Vestkysten saa snart som muligt.

27de Avgust, da vi vare en halv Snes Mil fra Kysten, paa omkring 64° 50' N. Br., og i en Højde af mer end 7000 Fod over Havet, bestemte jeg mig derfor til at gaa mod Godthaab i Stedet for Christianshaab: Vejen did er kortere, men Nedstigningen fra Indlandsisen vil dog antagelig blive betydelig vanskeligere, ligesom det ogsaa vil være vanskeligere og længere at komme fra Indlandsisen frem til beboede Steder i Godthaabs Distrikt, end det er oppe ved Christianshaab; men kunne vi ikke komme over Land til Godthaab, saa kunne vi sikkert komme til det sønden for Ameralikfjordens Munding liggende *Narsak*, og skulde begge Veje vise sig vanskelige, er der en tredje aldeles sikker Udvej, det er Søvejen, og en Baad kunne vi jo let bygge. — Altsaa sættes Kurs for Ameralikfjorden, som ligger syd for Godthaab. Grunden til, at jeg netop stævnedes mod denne Fjord, var den, at der her ingen Bræer skyder ud, medens der baade

sønden og norden for findes saadanne; der var Sandsynlighed for at antage, at Isen netop paa Grænsen mellem de norden for og sønden for udskydende Bræer ikke var i nogen stærk Bevægelse, og at man saaledes med nogenlunde Sikkerhed kunne regne paa her at komme til Land — en Beregning, som ogsaa viste sig at slaa til.

Ved denne Forandring af Kurs fik vi Vinden saa vidt meget paa Siden, at vi kunde sætte Sejl paa Kjælkerne og lade Vinden hjælpe os lidt med at trække; 2 Kjælker surredes sammen, og paa disse anbragtes Teltgulvet som Sejl; de 3 andre Kjælker surredes ogsaa sammen, og paa disse anbragtes 2 Presenninger som Sejl; selv gik vi foran Kjælkerne og trak. Paa denne Maade trak og sejlede vi frem i 3 Dage, da løjede Vinden af, saa Sejl ikke mere kunde bruges. Sneen var imidlertid bleven saa løs og dyb, at vi toge Sneskoene og Skierne i Brug. Eftersom der stadig var Vind med Fogsne og Nysne, var Føret det slettest mulige, og da vi senere hen fik den stærke Kulde, blev Sneen at trække paa omtrent som Sand; dette hindrede selvfølgelig i ganske væsentlig Grad Fremgangen. Indlandsisens Overflade var imidlertid ganske jævn som et Stuegulv, Sprækker fandtes ikke, dem fandt vi kun de første Dage i Nærheden af Kysten. Af Nunatakker (3: Fjældtoppe som stikke op gennem Isen) saas mange de første Dage, men efter at vi vare komne henimod en halv Snes Mil fra Kysten, mødtes ingen flere.

Vi havde længe en forholdvis stærk Stigning; det var først i Begyndelsen af September, at denne begyndte at ophøre. Vi befandt os da i en Højde af mellem 8000 og 9000 Fod. Vi fandt her et udbredt Plateau, der saa ud som et frossent Hav uden synderlig Skraaning til nogen Kant, hvælvende sig i næsten umærkelige Bølger vest over.

I mere end to Uger rejste vi over dette Plateau, før vi traf nogen mærkbar Skraaning mod Vestkysten.

Paa det Højeste var Plateauet antagelig nær ved 9000 Fod over Havet, men i Nord for os steg det, og det saa ud til, at det dér var betydelig højere. At beregne Plateauets Højde nogenlunde nøjagtig har endnu ikke ladet sig gjøre, da vi dertil ikke have haft det nødvendige meteorologiske Materiale til Sammenligning. Kulden heroppe var ikke ubetydelig, des værre kan jeg ikke angive Temperaturen nøjagtig, da den sank betydelig under den, som kunde maales med vore Thermometre, saavel Kviksølv- som Spiritus-Thermometre. Jeg antager, at den flere Nætter ikke var meget langt fra $\div 50^{\circ}$ C. En Nat forsøgte

jeg at lægge Minimums-Thermometret under min Hovedpude inde i Teltet. Da jeg om Morgenen skulde se efter Temperaturen, fandt jeg imidlertid, at den lille Stav stod nede paa det lavest Mulige, nemlig $\div 35^{\circ}$ C., men at Spiritusen var sunken under $\div 40^{\circ}$ C. og langt ned i Kuglen; dette var inde i et Telt, hvor der laa 6 Mennesker, og hvor vi kogte vor The og Chokolade — jeg opgav indtil videre ethvert Forsøg paa Temperaturmaaling om Natten. Som et Kuriosum kan anføres, at vi en Dag ved Middagstid fandt en Temperatur af 31° C. Varme i Solen, medens der i Skyggen var $\div 11^{\circ}$ C. Da vi nærmede os Vestkysten og atter fik en Temperatur af $\div 20^{\circ}$ C., fandt vi, at det atter begyndte at blive sommermildt.

Den 7de September fik vi en stærk Snestorm; heldigvis var Kulden den Dag ikke saa slem. Om Natten blæste det saa stærkt, at Vinden nær havde revet Teltet væk over Hovedet paa os. Det var kun ved Hjælp af Skier, Skistave, Surringer osv., at vi fik det til at staa. Næste Dag var der slig Storm og sligt Snefog, at det ikke var til at tænke paa at forlade Stedet; vi maatte blive i Teltet, medens dette blev begravet af Sneen. Da Stormen den følgende Dag gav sig, maatte vi grave os gennem Sneen for at slippe ud; af Teltet stak kun Møntet op over Sneen. Det saavel som Kjælkerne maatte graves frem, da vi skulde videre.

Den hele Tid havde vi været mærkelig uheldige med Vinden. Endelig den 19de September vare vi heldigere, vi fik en temmelig stærk Østenvind. Kjælkerne bleve surrede sammen to og to (den femte var efterladt inde paa Isen), Sejlene bleve satte, og med god Fart bar det af Sted mod Vestkysten. Vi behøvede ikke at trække, havde nok med at staa paa vore Skier og holde fast ved Kjælkerne. En eller to maatte staa foran ved Styrestangen for at styre. Heldningen mod Vestkysten var nu temmelig stærk, og dette bidrog til at gjøre Farten endnu større. Det er den lystigste Skifart, jeg har været med til i mit Liv.

Den Dag om Eftermiddagen var det, vi gennem Snefoget fik set de første Fjælde af Vestkysten.

Det begyndte allerede at mørkne stærkt mod Kvælden, da jeg pludselig gennem Snefoget faar Øje paa noget Mørkt paa Isen ret forud, jeg forstod ikke hvad det var, men uden at ane Fare, lader jeg det suse fremad. Pludselig paa et Par Skridts Afstand opdager jeg, det er en Sprække i Isen; at vende Kjælkerne rundt og luffe til er et Øjeblikks Sag; det var paa høje Tid, vi vare allerede paa Kanten af Spræke

ken, et Par Sekunder mere, og vi med Kjælkerne vare blevne slutte af det bundløse Svælg.

Dette var altsaa den første Sprække nær Vestkysten; men næppe er den alene; vi maa gaa frem med mer Forsigtighed. Jeg løb da foran paa Ski for at undersøge Isens Beskaffenhed, medens Kjælkerne kom sejlede efter.

Paa denne Maade gik det rask fremad en Stund ud over Natten; Maanen kom op, og ved Hjælp af Maaneskinnet kunde jeg se at undgaa de farligste Steder. Trods dette var dog Sverdrup og Kristiansen nær faldne i en Sprække med Kjælkerne; Snebroen brast og styrtede ned lige bag dem, just som de vare sejlede over.

Ud paa Natten bleve Sprækkerne saa store og farlige, at vi ikke kunde sejle længere og maatte slaa Telt. At faa Teltet op i den stærke Vind og paa den glatte, haarde Is var imidlertid ingen let Sag. Det lykkedes dog, og glade til Mode krøbe saa vi i vore Poser. Jeg er sikker paa, alle sov en god Søvn den Nat.

De følgende Dage fik vi en meget slem og vanskelig Is at gaa over, den var opfyldt med Sprækker og dertil meget ujævn. Jeg frygtede for, at vi vare komne vel nordlig. Da vi kom Landet nærmere, viste dette sig ogsaa at være Tilfældet; vi vare komne i Nærheden af Godthaabsfjordens Bund, *Kangersunek*, hvor en mægtig Isbræ skyder sig ud i Fjorden. Her var Isen saa opfyldt af store Sprækker paa langs og tværs, at det ikke var muligt at komme over Bræen til Landet paa den anden Side; vi maatte søge længere syd paa, hvorhen jeg ogsaa oprindelig havde lagt Kursen. Ogsaa her traf vi megen sønderreven og ujævn Is, men den var dog overkommelig.

Endelig den 24de September naaede vi Land ved en liden Indsø sønden for *Kangersunek*. Nu kunde vi ikke længer bruge Kjælkerne; foreløbig efterlode vi dem derfor samt en Del af Bagagen; tog saa meget, vi kunde bære af Proviant, samt Telt, en Sovepose osv. paa Ryggen og drog ned over Dalen langs Elven, *Kûkasik*, mod *Ameragdla*, den inderste Arm af Ameralikfjorden; did naaede vi om Eftermiddagen den 26de September.

Dermed havde vi da passeret den saa meget omtalte Indlandsis, som af saa mange var erklæret for umulig at komme gennem; vi stode ved vor Rejses Maal, Grønlands Vestkyst. Den Strækning, vi havde tilbagelagt over Isen, var omtrent 65 Mil; der var dertil medgaaet 40 Dage; det er adskillig længere Tid end ventet. Dette maa imidlertid tilskrives den sene

Aarstid, som var Skyld i, at vi fik et saa slet Føre og en saa lav Temperatur; vare vi komne tidligere paa Aaret, da vilde vi, ifølge de Iagttagelser, jeg kunde anstille med Hensyn til Sneforholdene dér inde, faaet fast, haardfrossen Sne, og vi vilde da have kunnet tilbagelægge den samme Distance paa mindre end den halve Tid.

Vi havde nu kun Et tilbage, det var at naa frem til Mennesker; men det maatte helst ske hurtigt, da Provianten i enkelte Henseender begyndte at blive lidt knap, i Særdeleshed var Mangelen paa Fedtstof følelig; denne gik saa vidt, at en af Deltagerne for ramme Alvor spurgte mig, medens vi endnu var inde paa Indlandsisen, om jeg troede, det vilde gjøre noget, om han drak den kogte Linolie, vi havde med til Sko-smørelse. Paa tørret Kjød var der imidlertid endnu Overflod.

Vi kom snart paa det Rene med, at det ikke vilde være nogen let Sag at naa Godthaab over Land; til *Narsak* vilde det vistnok antagelig kunne gaa nogenlunde let, men det var dog sikkert hurtigere at bygge en Baad og gaa Søvejen.

Næste Dag gik Sverdrup, Balto og jeg i Gang med Baaden, medens de tre Andre vendte tilbage for at hente Resten af Bagagen. Baaden blev gjort af Sejldugen, som dannede Teltets Gulv, samt af et Stykke Sejldug, der var medbragt som Reserve; til Spanter, Kjøl osv. anvendtes Pilegrene, som skares i nærmeste Krat, samt Skistave og en Bambusstang, der havde gjort Tjeneste som Mast paa Kjælkerne, naar vi sejlede. Min oprindelige Tanke var, at vi til Træværket i Baaden udelukkende skulde benytte Bambusstænger, hvoraf vi havde flere, samt Materialet i Kjælkerne; men da dette blev for meget at bære i første Vending, maatte det meste efterlades sammen med det øvrige oppe ved Indlandsisen, og for at slippe for at vente toge vi da nu vor Tilflugt til Pilegrenene.

Om Kvælden var Baaden færdig.

Næste Dags Morgen vendte ogsaa Balto tilbage til de Andre, medens Sverdrup og jeg gik i Gang med at lave 4 Aarer. Disse lavedes af kløftede Pilegrene, mellem hvis sprikende Arme udspændtes Sejldug, og som surredes til Enden af Bambusstave.

Ved Middagstid vare vi færdige og begave os af Sted med Baaden mod Godthaab.

Til en Begyndelse kunde vi imidlertid ikke ro; *Ameragdla*s Bund er opfyldt med Dynd; vi havde haabet at kunne komme frem i Elven, som snor sig ud gennem Dyndet, men den viste sig at være for grund; Baaden og vor lille Bagage maatte bæres, me-

dens vi selv sank i Dyndet, undertiden til Knæerne. Det var først næste Dags Middag, vi naaede aabent Vande.

Vi styrede nu ud ad Ameragda- og Ameralikfjorden, men Vinden var flere Dage ugunstig, den stod ind i Fjorden, og Baaden var tung at ro mod Vind og Sø, eftersom den var baade kort og bred; saaledes maatte den gøres paa Grund af Teltgulvets firkantede Form.

Endelig den 2den Oktober fik vi gunstigere Vind, og den næste Dag, den 3dje Oktober om Formiddagen, naaede vi den herrnhutiske Missionsplads, *Ny Herrnhut*, hvor vi landede, og hvorfra vi lidt senere, efter at have besøgt den tyske Missionær, gik over Land til det lige norden for beliggende Godthaab. Her var det allerede rygtedes, at vi var komne, og stor var vor Forundring ved at blive modtagne med en dunderende Kanonsalut og ved at se hele Befolkningen paa Benene.

Saa vare da vi to i sikker Havn; at den danske Gæstfrihed ikke svigtede sit gamle Ry, og at der af Koloniens Evropæere blev gjort alt for at kvæge de to Langvejsfarende, behøver vel næppe at tilføjes. Men inde i Bunden af Ameralikfjorden sad endnu 4 Medlemmer af Selskabet, som længselsfulde imødesaa Undsætning. Men denne skulde ikke komme saa hurtig som ønsket; netop som vi var komne frem, brød en Søndestorm løs, og den holdt ved i flere Dage, saa at Baadene, som skulde ind for at hente dem, ikke kunde komme af Sted. Da man var bange for, at de skulde mangle noget dér inde, var Koloniens Præst saa venlig at besørge to Kajakmænd dér ind den 5te Oktober med Proviant. Imidlertid var Kolonibestyreren, som var fraværende, da vi kom, og var i *Umanak* — en Boplads inde i Godthaabsfjorden nord for Ameralik — bleven underrettet om vor Ankomst og om, at fire Mand endnu vare i Ameralikfjorden. Fra *Umanak* blev da af Kolonibestyreren samt Stedets Missionær ligeledes afsendt to Kajakmænd med Proviantforstærkning. En af Kajakmændene skød desuden Dagen efter, han kom ind til dem, en stor Renbuk; at al denne Overflod paa Mad var ubeskrivelig kjærkommen oven paa Indlandsisens Faste, er selvsagt. Der blev et Fraadseri uden Lige, Gryden surrede over Ilden den hele Dag; Lappernes Ansigter, da de fik se Renkjød, skulle i Særdeleshed have været kostelige.

Endelig den 12te Oktober kom de alle til Godthaab, og Turen gennem Grønland var dermed fuldendt.

Saa er der næppe stort mere at berette. At jeg strax afsendte en Kajakpost til Ivigtut for om muligt at formaa „Fox“ til at hente os, véd De; at denne Post brugte en lang Tid om Vejen; at den medbragte

et i Hast skrevet Brev til Dem, og at vi ikke kom hjem med „Fox“, véd De ligeledes; at jeg i Slutningen af Oktober fik Post fra Ivigtut med Melding om, at min Kajakpost havde naaet „Fox“, og at denne ikke kunde afhente os, véd De dog muligen ikke.

Hvad Vinteren angaar, da have vi tilbragt den saa behagelig som vel muligt. Vi have drevet paa Jagt, Søfuglejagt, Rypejagt og Renjagt, vi have boltret os i Kajak efter bedste Evne, uden at nogen af os ere omkomne, hvilket er en stor Mærkelighed; vi have færdedes rundt og besøgt Bopladserne i Godthaabs Omegn. Og alle som én, tror jeg, have vi faaet Grønland og Grønlænderne kjær, — de Fleste af os finde vistnok, at Vinteren flygtede vel hurtig.

To Gange har jeg forsøgt paa atter at komme ind paa Indlandsisen, skjønt en dertil skikket Proviant ikke var at opdrive. Den første Gang var i Slutningen af Marts; vi toge ind til Ameralikfjorden, jeg vilde gjerne se, hvorledes Indlandsisens Overflade egnede sig for Befaring om Vaaren. Et vedholdende Styggevejr, med varm Vind og Snefog, hindrede os imidlertid, og da man ved Kolonien havde sagt os, at Skibet kunde ventes de første Dage i April, bleve vi tvungne til at vende tilbage med uforrettet Sag. Da imidlertid intet Skib kom, gik jeg i Begyndelsen af April i Kajak ind til den fastfrosne Fjordis i Bunden af Godthaabsfjorden. Over Isen gik jeg paa Ski sammen med to Grønlændere, som havde fulgt med fra et Sted inde i Fjorden, som hedder Kornok, ind til *Ujararsuak* ved Bunden af Fjorden, et Sted, hvor der findes store og talrige Ruiner efter de gamle Nordboere. Herfra haabede jeg i nogenlunde kort Tid at kunne trænge ind paa Isen. Men Bræelven (fra Indlandsisen), som var svulmet op, havde fyldt Dalen og brudt Isen op, saaledes at der i Bunden af Fjorden var aabent Vande. Den sparsomme Tid tillod ikke at gaa den længere Vej over Land ind paa Indlandsisen, og saaledes blev jeg da for anden Gang nødt til at vende om.

Jeg havde dog nu set saa meget, at Snefaldet paa Indlandsisen var betydelig mindre end ude ved Kysten. Den 14de April vendte jeg tilbage til Godthaab. Dagen efter kom „*Hvidbjørnen*“.

Jeg tror for de fleste af os blev Glæden ved Udsigten til atter at komme hjem ikke lidet blandet med Vemoden over at skulle forlade Godthaab og dets Beboere.

Efter at have tilbragt over $\frac{1}{2}$ Aar i den gæstfri danske Koloni Godthaab kan jeg ikke slutte denne

min foreløbige Rejseberetning paa en bedre Maade end ved i Expeditionens Navn at bringe den kongelige danske grønlandske Handel, de Danske i Godthaab og dens indfødte Befolkning en varm Tak for den Gjæstfrihed, Velvilje og Imødekommenhed i alle Retninger, som blev mig og mine Kammerater til Del. I Godthaab følte vi os som hjemme allerede første Dag, og Opholdet her vil stedse udgjøre et af vore kjæreste Rejseminder.

Dagene fløj hen, og for tidlig kom Afskedstimen. I Godthaab gik vi om Bord i „Hvidbjørnen.“ Skibets djærve og elskværdige Fører, Løjtenant Garde, hans brave Styrmand og Besætning sørgede i fuldt Maal for at gjøre Opholdet om Bord i dette den kongelige grønlandske Handels prægtige Skib til en fortræffelig Afslutning paa vor Rejse.

Fridtjof Nansen.

Om Luftryk- og Temperaturforholdene i det indre Grønland.

Af Adam Paulsen, Bestyrer af det meteorologiske Institut.

Som bekjendt danne Luftrykforholdene over Land og Vand i Almindelighed en mere eller mindre stærkt udpræget Modsætning til hinanden, en Modsætning, der skifter med Aarstiderne. Aarsagen hertil er den, at lav Temperatur er en gunstig Betingelse for Dannelsen af høje Luftryk, medens lave Tryk have Tilbøjelighed til at danne sig over de Steder, hvor Temperaturen er relativ høj. Om Sommeren er Luftrykket derfor i Reglen lavest over Landene og højest over Havene, om Vinteren finder det modsatte Forhold Sted. Det er dette Modsætningsforhold mellem Luftrykket over Landene og de tilgrænsende Have, der fremkalder de saakaldte Monsuner eller regelmæssig blæsende, med Aarstiderne skiftende Vinde. Under rolige Vindforhold frembringer Jordbundens større Opvarmning om Dagen og stærkere Afkøling om Natten end de daglige Temperatursvingninger, der finde Sted i Havene, at Luftrykket om Dagen er lavere over Kyststrækningerne end over de tilgrænsende Have, medens det modsatte finder Sted om Natten. Dette Modsætningsforhold mellem Luftrykforholdene og dets Vexlen om Dagen og om Natten fremkalder de saakaldte Land- og Søvinde, idet Vinden om Dagen blæser fra Havet imod Land og om Natten fra Landet mod Havet.

Meget ofte hindrer imidlertid Udbredelsen af større, paa mere almindelige Aarsager begrundede Fordelinger af Luftrykket det ovenfor nævnte Modsætningsforhold at komme til syne. Jordbundens relative store Opvarmning om Dagen og Afkøling om Natten faar kun Indflydelse paa Temperaturen af de nærmest Jordbunden værende Luftlag, saa at mere almindelige, større Strækninger af Atmosfæren paavirkende Aarsager helt kunne overvinde de ovenfor omtalt Virk-

ninger af Jordens Opvarmning og Udstråling. Søger man imidlertid for længere Aarrækker Middelværdier for Luftryk og Vindretning, kommer Virkningen af Modsætningen mellem Landets og Havets Indsugnings- og Udstrålingsevne altid frem og viser sig som en Tilbøjelighed til Dannelsen af relativ lave Luftryk over Landene om Sommeren og høje om Vinteren. I Overensstemmelse med disse Forandringer i Luftrykket viser der sig ogsaa en Tilbøjelighed til Dannelsen af regelmæssig blæsende, med Aarstiderne skiftende Vinde.

Det skulde paa Forhaand synes, at de omtalte Forhold for Grønlands Vedkommende maatte danne en Undtagelse fra den almindelige Regel. Det kan synes vanskeligt at forstaa, at Solen om Sommeren kan frembringe en Opvarmning af det høje, med evig Is bedækkede indre Grønland; imidlertid vise de Undersøgelser, som jeg i denne Anledning har anstillet, at Sagen virkelig forholder sig saaledes, en Omstændighed, der, hvad vi nedenfor skulle se, giver visse Oplysninger om Temperaturforholdene i det indre Grønland, der vel ikke ville være uden Interesse.

Selvfølgelig kjende vi ikke ad direkte Vej noget til Barometrets Stand i Grønland udenfor dets Kyststrækninger; men da Luftrykkets Fordeling bestemmer Vindretningen, kunne vi omvendt af disse sidste drage Slutninger, om Barometerstanden i Grønland danner den samme Modsætning til Barometerstanden over de omliggende Have, som den, der i Almindelighed finder Sted mellem Luftrykket over Land og Hav, og i saa Fald kunne vi atter slutte, at Luften over det indre Grønland om Sommeren maa være varmere, om Vinteren koldere end Luften over de Grønland omgivende Have. Vi ville i vore Undersø-